

4. Олексюк М.М., Орлов С. Ф. Юридичний конфлікт: суть і місце у сучасній конфліктології / М.М. Олексюк, С.Ф. Орлов // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – №2. – С. 439-448.

5. Подковенко Т.О. Альтернативні способи розв'язання юридичних конфліктів / Т.О. Подковенко // Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи. Матеріали XI всеукраїнської науково-практичної конференції. Науковий збірник ЮФ ТНЕУ. – Тернопіль, 2009. – С. 55-59.

6. Медіація як явище європейських правовідносин. Медіація в Україні як ефективний позасудовий спосіб вирішення певних спорів (конфліктів). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iii.ua/uk/news/mediaciya-yak-yavishche-ievropeyskih-pravovidnosin-mediaciya-v-ukrayini-yak-efektivniy>

7. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / Уклад.: Н.Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. – Львів: ПАІС, 2007. – 296 с.

8. Бобровник С. Правовий компроміс і правовий конфлікт у національному законодавстві: деякі аспекти прояву / С. Бобровник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2014. – Випуск 1. – С. 18-21.

Мурована І.

*студентка IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., декант, доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Олійничук Р.П.*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Відчуття любові, волі, щастя, безпеки становлять основні потреби людини. Із ними пов'язані роздуми, старання, наполегливість у їх здобутті, а деколи й біль та розчарування. Багато негативних емоцій йде від особи саме через нестачу тих природно бажаних відчуттів. Однак, не лише старання індивіда можуть забезпечити йому усе необхідне на всіх рівнях. Тут існують впливові чинники із найближчого оточення, соціального колективу, а також, держави у здійсненні нею відповідних функцій та зобов'язань щодо свого громадянина або людини, що знаходиться у іншому правовому статусі щодо неї. Цей перелік великий, адже на кожну людину впливають різні фактори.

Проте, створено категорію, яка найбільш загально і фундаментально відображає людину в її потребах. Вона носить назву «права людини». Слід відмітити, що жодний міжнародний нормативно-правовий акт не дає дефініції цього поняття, немає єдиного визначення і у науковців теорії права, дискусії із визначення терміну тривають [4, с. 63]. Так, М.В. Кравчук зазначає, що права людини – це певні можливості людини, які необхідні для її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах, об'єктивно визначаються досягнутим рівнем розвитку всього людства і мають бути загальними рівними для всіх людей [1, с. 162]. Аналогічне розуміння трактується й П.М. Рабіновичем. При

цьому науковець зауважує, що ці можливості потрібні ще й для задоволення потреб людини [2, с. 10-12]. О.Ф. Скакун помічає, що це гарантована законом міра свободи (можливості) особи, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування та розвиток, при цьому закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для усіх людей [3, с. 111 – 112]. Проаналізувавши думки вчених, доходимо висновку, що права людини – це певні можливості, загальні та рівні для всіх без виключення [4, с. 53].

А чи трапляється таке, що комусь забезпечують певне право, а комусь його обмежують? Так, звісно, в особистих стосунках ми чинимо згідно наших суб'єктивних уподобань. Колективи соціуму роблять дещо подібно. А от, чи такі ж суб'єктивні процеси здійснюються у державі? Тут уже у відповідь категоричне ні. Адже суть держави розкривається через загальне та об'єктивне [5]. У цьому об'єктивному значенні держави наділені відповідним владним обсягом прав щодо різного роду обмежень, що можуть бути застосовані.

Апелюючи до терміну «права людини» необхідно розуміти його суть. Розуміти – значить знати якими правами повинна володіти людина і які права можуть бути обмежені [4, с. 63]. Явищем, що призводить до санкцій є здійснення нею певного правопорушення. Адже воно впливає із відповідного рішення суду, що встановлює певний вид відповідальності [6, с. 55].

Але чи лише від злочинців убезпечує себе кожна держава? Звісно, що ні. Однією із категорій, до якої застосовувались і продовжують застосовуватись певного роду обмеження є категорія «іноземці». Доля іноземців крізь віки пройшла відрізок від повної нетерпимості та сприйняття їх як ворогів до надання їм певного обсягу прав, обов'язків та правового захисту.

Усіх чужинців у науковій та законодавчій сферах іменують іноземними громадянами або особами без громадянства. І відповідно кожен із цих статусів поряд із категорією громадян передбачає свій механізм правового регулювання.

В історії різних країн інститут іноземців формувался по різному. Так, Стародавній Схід розвивався на релігійних засадах. Ставлення до людини залежало від її приналежності до певної релігії. Чужоземцем (іноземцем) був той, хто мав інше віросповідання. У Стародавній Індії на рівні закону (Закони Ману) було визначено іноземця найнижчою кастою. У Римі із 212 року усіх іноземців було поділено на певні категорії, які отримали різний обсяг прав та обов'язків. Розширення прав іноземців було досягнуто за рахунок шлюбних та торгівельних відносин. А згодом були створені спеціальні суди для захисту своїх прав іноземцями. Розширюючи права іноземців Рим керувався не лише ідеями гуманності та прав людини (прототипу сучасного їх розуміння), а й корисливими мотивами. У часи феодалізму інститут іноземців був свавільним.

Українські терени мали свою, зазвичай люб'язну, традицію ставлення до чужоземців. Так, у Київській Русі іноземці отримували право створювати свої національні общини із самобутньою культурою, мовою, релігією. У суспільстві ж до чужинців ставилися із обережністю. Шлюби із іноземцями були рідкістю. До того ж, для українців мало значення ставлення іноземця до України.

У Радянській Україні іноземцями вважали всіх осіб, що не були громадянами СРСР. В цей період не було відокремлено поняття іноземця із

поняттям особи без громадянства. Існував розширений ряд механізмів відповідальності. Було специфічне покарання іноземцям – видворення з країни

Новим етапом у правовому становищі іноземців став період XVIII – XIX ст. Французька революція проголосила рівність усіх перед законом. Таким чином, громадяни та іноземці урівнялись у правах. США у 70-ті роки XIX ст. була вільна для доступу чужинців. Проте, послаблення були зняті першим імміграційним актом 1882 року у США. Двадцять відсотків іноземців через невідповідність нормам цього акту щодо стану здоров'я, характеру і умов в'їзду, роду занять та рівня освіти було депортовано [7, с. 101-107].

Слід відзначити, що сама категорія статусу іноземця (іноземного громадянина та особи без громадянства) у кожній державі та у відповідному періоді її розвитку становила різний обсяг прав та свобод чи їх відсутність у таких осіб. Так, на думку В. С. Нерцесянца, правовий статус індивіда є однією з найважливіших політико-юридичних категорій, що нерозривно пов'язана із соціальною структурою суспільства, рівнем демократії, станом законності. Відповідно, чим вищий рівень демократії, стабільніша законність та правопорядок, тим більш забезпечуваним є правовий статус окремих індивідів, у тому числі іноземців та осіб без громадянства [8, с. 23].

У сьогоденні держави іноземних громадян ідентифікують такими ознаками як: особа, що проживає на території даної держави, не є її громадянином, має докази належності громадянства іншої держави [7, с. 104]. Новий рівень нормування правового статусу іноземного громадянина проглядається від практики мінімального міжнародного стандарту до національних режимів багатьох держав світу.

Так, права людини є тією базовою категорією, оскільки вона належать усім людям від народження незалежно від того, чи є вони громадянами тієї держави, в якій живуть. Права громадянина включають ті права, які закріплюються за особою тільки в силу її належності до держави. Тобто мінімально необхідний обсяг прав та свобод іноземців повинен відбуватися у всіх державах. Як зазначає О.М. Бобокал, забезпечення належного обсягу прав та свобод, що охоплюють правовий статус іноземця можливе лише завдяки системності та охоплення аспектів як змісту стандартів, так і методів його реалізації [7, с. 101-105]. Прикладом може слугувати погано працююча система судового захисту чи певного роду дискримінаційні погляди суспільних мас.

Таким чином, опираючись на базові категорії та поняття «права людини» та зіставлення особливостей державотворення та право творення можливе виокремлення загального стандарту, та відповідні йому національні законодавства. Це можливо зробити, проте варто зрозуміти, що належне в одній країні не завжди вважається таким у іншій країні. У даному випадку варто вводити загальні розуміння шляхом введення певних визначень (для прикладу, «розумна турбота», «належна дбайливість» про іноземця, що існують сьогодні [7, с. 106]. Також, є потреба подальшого вивчення та глибшого охоплення національних особливостей, оскільки як правило саме вони не забезпечують можливість ефективного функціонування загальних стандартів.

Отже, оскільки «правами людини» визнається невід’ємна потреба особи у захисті та безпеці, то це право передбачається у будь-якому стані та середовищі. Правовий режим інституту іноземного громадянина є окремою ланкою для захисту і забезпечення прав та свобод людини як свого громадянина, так й іноземця. Та, найперше факт, національних різноманіть у стані функціонування демократичних інституцій, а також й відкритість суспільства, викликають проблеми як на етапі формування, так і реалізації загальних стандартів. Щодо подолання таких проблем, даний інститут потребує всеохоплюючого його вивчення на національних рівнях та відображення у законодавстві. Це допоможе повною мірою захистити зокрема людей, які є іноземними громадянами у тій чи іншій країні.

Список використаних джерел

1. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]; 3-тє вид., змін, й доп. / М.В. Кравчук. – Тернопіль: Тернограф, 2013. – 608 с.
2. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави [навч. посіб.] / П.М. Рабінович; 9-те вид., зі змінами. – Львів: Край, 2007. – 192 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: [підручник] / О.Ф. Скакун; 2-ге видання. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
4. Мурована І.Я. Права людини : основи теорії і практики / І.Я. Мурована, О.О. Гриньків // Молодий вчений. – 2014. – №10. – С. 62-64.
5. Сутність держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1750032843057/pravo/sutnist_derzhavi
6. Кавальова Т.І. Генеза дії закону про кримінальну відповідальність у просторі в сьомому періоді розвитку суспільства і законодавства на теренах України / Т.І. Кавальова // Юридична наука. – 2016. – №3. – С. 53–76.
7. Бобокал О.М. Актуальні питання конституційно-правового статусу іноземців в Україні / О.М. Бобокал. // Держава і право. – 2013. – №61. – С. 101–107.
8. Васильченко О.П. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства при забезпеченні принципу рівності прав і свобод в Україні / Оксана П.В. // Європейські перспективи. – 2014. – №10. – С. 23–28.

М’якота О.

*студентка I курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук В.М.*

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ПРАВНИКІВ: ПРИЧИНИ, «СИМПТОМИ» ТА ПРОФІЛАКТИКА

Професійна діяльність має неабиякий вплив на людину, її характер та розвиток якостей, які є необхідними у певній спеціальності. Такий вплив може бути не тільки позитивним, коли з досвідом спеціаліст набуває все більшого професіоналізму і компетентності, але й негативним. Прикладом, зокрема, є професійна деформація. Зазвичай це негативне явище має місце у